

Fiskální a politická unie: reálná, nebo neschůdná cesta k řešení eurokrize?

PhDr. Jiří Malý, Ph.D.

ředitel Institutu evropské integrace, NEWTON College, a. s.

Vědeckopopularizační seminář

Řešení eurokrize: federalizace, nebo rozpad eurozóny?

Brno, 16. listopadu 2012

Projekt byl v období 1. 9. 2009 – 31. 8. 2012 spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky, od 1. 9. 2012 je v rámci udržitelnosti plně financován ze zdrojů NEWTON College, a. s.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tři roky eurokrize

Krize v eurozóně

- 4. čtvrtletí 2009 – Řecko oznámilo, že jeho skutečný rozpočtový deficit v roce 2009 i očekávané deficity v dalších letech budou výrazně vyšší než původní odhady, že několikanásobně překročí povolený limit 3 % HDP
- 1. čtvrtletí 2010 – náklady na obsluhu řeckého veřejného dluhu se zvýšily na neudržitelnou úroveň → Řecko ztratilo možnost půjčovat si na finančních trzích → Řecko požádalo o mezinárodní finanční pomoc → spuštění eurokrize
- květen 2010 – aktivace prvního balíku finanční pomoci pro Řecko s cílem
 - zabránit státnímu bankrotu Řecka
 - udržet Řecko v eurozóně
 - zabránit dominovému efektu, tj. přenesení krize do dalších zemí s vysokými veřejnými dluhy→ tato očekávání se nenaplnila
- 2010-2012 – rozšiřování krize na další státy → prohlubující se negativní důsledky pro celou eurozónu → dluhová a institucionální krize eurozóny
- možné scénáře vyústění eurokrize:
 - udržení všech dosavadních členů v eurozóně
 - odchod některých zemí z eurozóny
 - úplný rozpad eurozóny

Tři roky eurokrize

Opatření a iniciativy EU a členských států k řešení eurokrize

- záchranné mechanismy eurozóny k poskytování úvěrů předluženým členským zemím
 - dočasný – Evropský nástroj finanční stability (od roku 2010)
 - stálý – Evropský mechanismus stability (od října 2012)
- zpřísnění rozpočtového dohledu a zavedení makroekonomického dohledu nad členskými státy (six pack, two pack, Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii)
- návrhy k postupnému zavedení bankovní unie, posléze fiskální unie a nakonec politické unie → federalizace eurozóny
- cíl – udržet všechny dosavadní členy v eurozóně
- velmi sporné účinky

Federalizace eurozóny – rozporně přijímaný návrh

- zastánci – federalizace umožní řešit důsledky makroekonomických rozdílů a nerovnováh mezi členy eurozóny, které jsou podstatou eurokrize
- odpůrci – federalizace jde proti vůli většiny občanů členských států, je to příliš nákladná cesta k řešení eurokrize, lepší by bylo vystoupení nejproblémovějších států z eurozóny

Možnosti a limity řešení eurokrize jsou stále předmětem analýz a diskusí

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

Řecko

- člen eurozóny nejhůře a nejdéle postižený dluhovou krizí
- od roku 2008 setrvale v hospodářské recesi, předpoklad recese i v roce 2013
- 2008-2013 – kumulativní pokles řeckého reálného HDP o 23 %
- 2012 – celková míra nezaměstnanosti překročila 25 %, míra nezaměstnanosti ve věkové skupině do 25 let překročila 55 %
- příčiny značně nepříznivých výsledků řecké ekonomiky
 - nízká konkurenceschopnost řecké ekonomiky
 - dluhová krize v Řecku a způsob jejího řešení

Tabulka 1 – Růst reálného HDP a míra nezaměstnanosti v Řecku (v %)

*) prognóza Evropské komise

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Růst reálného HDP	-0,2	-3,1	-4,9	-7,1	-6,0*)	-4,2*)
Míra nezaměstnanosti	7,7	9,5	12,6	17,7	25,1	:

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

Článek 3 odstavec 3 Smlouvy o Evropské unii

- „Unie vytváří vnitřní trh. Usiluje o udržitelný rozvoj Evropy, založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku a na vysokém stupni ochrany a zlepšování kvality životního prostředí.“

Aplikace na případ Řecka

- Výše uvedené proklamace jedné ze zakládajících smluv EU jsou v současné době v příkrém rozporu s realitou
- Vývoj řeckého reálného HDP v období 2008-2013 nelze považovat za vyvážený hospodářský růst
- Vysoká míra nezaměstnanosti v Řecku není projevem vysoce konkurenceschopného sociálně tržního hospodářství směřujícího k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

Řecká dluhová krize

- krize spuštěna oznámením Řecka, že jeho rozpočtový deficit za rok 2009 výrazně překročil 10 % HDP a že vysoký deficit u něj bude přetrvávat i v následujících letech
- Řecko pak nedokázalo na finančních trzích získat nové finanční zdroje za přijatelný úrok a přestalo být schopno splácet svůj veřejný dluh

Základ řešení řecké dluhové krize

- premisa, že Řecko nesmí zbankrotovat a že musí zůstat součástí eurozóny
- *„Řecko nevyhlásí státní bankrot. Prosím. V eurozóně státní bankrot neexistuje... Řecko v žádném případě nevystoupí z eurozóny. Bylo by šílené snažit se řešit problémy, které má Řecko, mimo eurozónu.“*
Joaquín Almunia, komisař EU pro hospodářské a měnové záležitosti,
Světové ekonomické fórum v Davosu, leden 2010
- to předurčilo další události, jejichž výsledek prozatím k řešení krizové situace Řecka a eurozóny nevedl

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

První záchranný plán pro Řecko

- připravován od 1. čtvrtletí 2010, aktivován v květnu 2010
- finanční pomoc ve formě úvěrů na dobu 3 let v celkové výši 110 mld. eur, z toho
 - 30 mld. eur od Mezinárodního měnového fondu
 - 80 mld. eur od států eurozóny s výjimkou Slovenska
 - 22,4 mld. eur od Německa
- předpoklad vývoje rozpočtového deficitu Řecka pro období 2010-2012 podle prvního záchranného plánu:
 - 2009 – 15,6 % HDP (skutečnost)
 - 2010 – 8,1 % HDP
 - 2011 – 7,6 % HDP
 - 2012 – 6,5 % HDP
 - celkový pokles rozpočtového deficitu Řecka do roku 2012 o 30 miliard eur, tj. o 11 % HDP
 - původní odhady z února 2010 dokonce předpokládaly, že se Řecku podaří snížit rozpočtový schodek do roku 2012 na 2,8 % HDP

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

První záchranný plán pro Řecko

- Aby mu byla postupně uvolňována finanční pomoc, Řecko se zavázalo:
 - na tři roky zmrazit platy zaměstnanců ve veřejném sektoru
 - zredukovat 13. a 14. platy ve veřejném sektoru
 - zvýšit hranici odchodu do důchodu ze 65 let u mužů a 60 let u žen na 67 let
 - omezit předčasné odchody do důchodu (průměrný věk odchodu do důchodu byl v Řecku na počátku krize 53 let)
 - zredukovat dodatečné bonusy důchodců
 - zvýšit daň z přidané hodnoty z 21 % na 23 %
 - zvýšit spotřební daně z pohonných hmot, alkoholu, tabákových výrobků a luxusního zboží minimálně o 10 %
- Předpoklad pro rok 2013 – Řecko se vrátí na finanční trhy, obnoví svou schopnost získávat úvěry za tržních podmínek a čerpání finanční pomoci bude ukončeno
- *„Schválili jsme řecký program. Věříme v odpovědnost vlády, která má naši podporu. Realizace programu nebude jednoduchá. Bude třeba posílit naše nástroje na sledování implementace vládního programu.“*
Joaquín Almunia, komisař EU pro hospodářské a měnové záležitosti,
únor 2010

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

První záchranný plán pro Řecko

- Postoj Německa:
 - podpora setrvání Řecka v eurozóně a přijetí záchranného plánu k odvrácení bankrotu Řecka
 - důraz na doplnění záchranného plánu důslednou fiskální konsolidací v Řecku i v dalších státech eurozóny s nadměrnými deficity rozpočtů, aby nakonec dosáhly rozpočtových přebytků
 - zároveň pochybnosti o splnitelnosti a důsledcích plánu
- *„Nehrozí žádné riziko kolapsu eura, i když v některých zemích existují tenze v oblasti fiskálních politik... Po deset let jsme byli schopni udržet cenovou stabilitu stejně, jako Německo udrželo před vznikem eura stabilitu marky. Není tu tedy žádný problém ohledně důvěryhodnosti eura, je tu krize ve fiskální oblasti, kterou musíme zlepšit, jakmile se dostaneme z problémů... Portugalsko a Španělsko se nacházejí v naprosto odlišné situaci než Řecko. Řecko mělo fiskální deficit i v dobrých časech, zatímco tyto země měly před krizí udržitelnou fiskální situaci, nelze je proto házet do jednoho koše s Řeckem. Odchod Řecka z Unie je naprosto nereálný.“*

Axel Weber, prezident německé centrální banky, rozhovor pro CNBC, duben 2010

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

První záchranný plán pro Řecko

- *„Reakce v podobě tohoto návrhu zákona neznamená jen, že pomůžeme Řecku, ale že stabilizujeme euro jako celek.“*
Angela Merkelová, německá kancléřka, po aktivaci pomoci Řecku, květen 2010
- *„První úvěrový balíček od partnerských zemí eurozóny a Mezinárodního měnového fondu je jen kapka na rozpálená kamna, neboť jím Řekové budou moci obhospodařit jen malou část státních dluhů. Když je stát v platební neschopnosti, platí pro něj to samé co pro podniky. Musí dojít k přeúvěrování, pomocí něhož bude moci Řecko spravovat své dluhy... Když teď EU po Řecích uprostřed těžké recese požaduje krátit výdaje a mzdy a zvyšovat daně, hrozí deprese... Z této sestupné spirály vede ven jen znehodnocení měny. Země může přes noc vystoupit z měnové unie, vrátit se ke své vlastní měně a snížit své staré eurodluhy. Pomocí toho se Řecko stane znovu cenově konkurenceschopným a bude si moci opatřit prostředky na správu svých snížených úvěrů.“*
Frankfurter Allgemeine Zeitung, duben 2010

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

První záchranný plán pro Řecko

- obavy z reakce řeckého obyvatelstva na zaváděná úsporná rozpočtová opatření – stávky, demonstrace a násilné akce získávaly na četnosti a razanci, probíhají v Řecku od roku 2010 až do současnosti, jejich potlačování je však nedokázalo utlumit
- navzdory námitkám a obavám byl nakonec záchranný plán pro Řecko počátkem května 2010 aktivován
- harmonogram ani předpoklady záchranného plánu se nepodařilo naplnit
- hůře oproti předpokladům se vyvíjely
 - řecké fiskální ukazatele – rozpočtový deficit a veřejný dluh
 - tempo růstu reálného HDP Řecka

Tabulka 2 – Vývoj salda veřejných rozpočtů Řecka (v % HDP)

*) prognóza Evropské komise

	2010	2011	2012
Předpoklad podle záchranného plánu	-8,1	-7,6	-6,5
Skutečnost	-10,7	-9,4	-6,8*)

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

První záchranný plán pro Řecko

- po aktivaci plánu se postupně zhoršovaly prognózy vývoje řeckých veřejných financí i řeckého reálného HDP
- horší dopady rozpočtových úspor na vývoj řeckého reálného HDP oproti předpokladům → nižší rozpočtové příjmy Řecka oproti předpokladům → zvýšení rozpočtového schodku a veřejného dluhu Řecka nad očekávané úrovně → další rozpočtové úspory ke splnění požadavků záchranného plánu a získání pomoci → ještě hlubší pokles reálného HDP, zpomalení tempa snižování rozpočtového deficitu a další nárůst veřejného dluhu

Tabulka 3 – Růst reálného HDP Řecka (v %), vývoj prognóz a skutečnost

	2010	2011	2012	2013
Prognóza EK – podzim 2010	-4,2	-3,0	1,1	:
Prognóza EK – jaro 2011	:	-3,5	1,1	:
Prognóza EK – podzim 2011	:	-5,5	-2,8	0,7
Prognóza EK – jaro 2012	:	:	-4,7	0,0
Prognóza EK – podzim 2012	:	:	-6,0	-4,2
Skutečnost	-4,9	-7,1	:	:

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

Tabulka 4 – Rozpočtové saldo Řecka (v % HDP), vývoj prognóz a skutečnost

	2010	2011	2012	2013
Prognóza EK – podzim 2010	-9,6	-7,4	-7,6	:
Prognóza EK – jaro 2011	:	-9,5	-9,3	:
Prognóza EK – podzim 2011	:	-8,9	-7,0	-6,8
Prognóza EK – jaro 2012	:	:	-7,3	-8,4
Prognóza EK – podzim 2012	:	:	-6,8	-5,5
Skutečnost	-10,7	-9,4	:	:

Tabulka 5 – Veřejný dluh Řecka (v % HDP), vývoj prognóz a skutečnost

	2010	2011	2012	2013
Prognóza EK – podzim 2010	140,2	150,2	156,0	:
Prognóza EK – jaro 2011	:	157,7	166,1	:
Prognóza EK – podzim 2011	:	162,8	198,3	198,5
Prognóza EK – jaro 2012	:	:	160,6	168,0
Prognóza EK – podzim 2012	:	:	176,7	188,4
Skutečnost	148,3	170,6	:	:

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

Druhý záchranný plán pro Řecko

- pomalejší snižování řeckého rozpočtového deficitu oproti předpokladům → vyšší nároky na rozsah finanční pomoci Řecku
- prognózy začaly ukazovat na možné přiblížení řeckého veřejného dluhu k hranici 200 % HDP v roce 2012 → úvahy o částečném odpisu veřejného dluhu Řecka
- září 2011
 - první tříletý záchranný plán ve výši 110 mld. eur se ukázal jako nedostatečný
 - příprava druhého záchranného plánu pro Řecko
- únor 2012
 - schválen druhý záchranný program pro Řecko ve formě úvěrů z Evropského nástroje finanční stability a od Mezinárodního měnového fondu v celkové výši 130 mld. eur
 - schválen částečný odpis řeckého veřejného dluhu v držení soukromých investorů

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

Druhý záchranný plán pro Řecko

- podmínky částečného odpisu řeckého veřejného dluhu
 - výměna řeckých vládních dluhopisů v držení soukromých investorů, která přinesla
 - odpis 53,5 % nominální hodnoty řeckého veřejného dluhu držení soukromými subjekty
 - prodloužení splatnosti nových dluhopisů na 30 let
 - snížení průměrných úroků placených z těchto dluhopisů ze 4,85 % na 3,6 %
 - reálně tak bylo odepsáno 75 % hodnoty řeckého veřejného dluhu v rukou privátního sektoru
 - dodatečně byly sníženy úroky, které Řecko platilo z úvěrů poskytnutých v rámci prvního záchranného programu
 - výměna řeckých vládních dluhopisů umožnila snížení řeckého veřejného dluhu o 107 mld. eur a měla podle předpokladů vést k poklesu veřejného dluhu Řecka ze 170,6 % HDP v roce 2011 na 120,5 % HDP v roce 2020

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

Druhý záchranný plán pro Řecko

- Aby mu byla postupně uvolňována finanční pomoc, Řecko schválilo:
 - v únoru 2012 dodatečná úsporná rozpočtová opatření ve výši 3,2 mld. eur
 - v listopadu 2012 další úsporná rozpočtová opatření v rozsahu 13,5 mld. eur
- Evropští představitelé si novou dohodu o záchraně Řecka pochvalovali
- *„Dohoda povede k velmi výraznému snížení řeckého veřejného dluhu a měla by zajistit setrvání Řecka v eurozóně.“*
Jean-Claude Juncker, předseda Euroskupiny, únor 2012
- *„Je to velmi dobrá dohoda.“*
Mario Draghi, prezident Evropské centrální banky, únor 2012
- *„Jde o dobrý výsledek pro Řecko, trhy i eurozónu.“*
Mario Monti, italský premiér, únor 2012

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

Bude třetí záchranný plán pro Řecko?

- září 2012 – řecká vláda oznámila, že nebude schopna dodržet harmonogram snižování rozpočtového schodku, který je součástí dohody o druhém balíku pomoci, a požádala o dvouletý odklad jeho plnění
- vyšší rozpočtový deficit Řecka oproti předpokladům je způsoben hlubší hospodářskou recesí v Řecku způsobenou zaváděním dalších úsporných rozpočtových opatření
- pomalejší snižování řeckého rozpočtového schodku vyvolává požadavky na dodatečné finanční zdroje pro Řecko, nad rámec již schválených záchranných programů
 - podle řecké vlády dalších 15 mld. eur
 - podle evropských institucí dalších 20-30 mld. eur
- předběžný souhlas MMF a Německa s dvouletým odkladem
- MMF předpokládá, že bude nutný další odpis řeckého veřejného dluhu
- *„Místo velkého přetěžování je někdy lepší, vzhledem k okolnostem a vzhledem k tomu, že řada zemí současně uplatňuje stejnou politiku za účelem snížení deficitu, mít o něco více času... Řecku je nutné dát dodatečnou dvouletou lhůtu, aby se mohlo potýkat s programem ozdravení veřejných financí.“*

Christine Lagardeová, generální ředitelka Mezinárodního měnového fondu, výroční zasedání MMF v Tokiu, říjen 2012

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

Pomoc Řecku jako odstrašující nekonečný příběh?

- První tříletý záchranný plán v objemu 110 mld. eur se ukázal jako nedostatečný
 - podcenil negativní vliv fiskální konsolidace na ekonomický růst Řecka a z toho vyplývající možné tempo snižování rozpočtového deficitu a veřejného dluhu
- Proto byl přijat druhý záchranný plán v ještě větším objemu 130 mld. eur, byla odepsána část řeckého veřejného dluhu a přijata další úsporná opatření v řeckých veřejných rozpočtech
 - ani tyto kroky nedokázaly vrátit Řecko na trajektorii udržitelného vývoje veřejných financí
- Řecko proto žádá o dvouletý odklad plnění dohodnutých fiskálních cílů, dodatečné finanční zdroje, případně další odpis veřejného dluhu, zároveň musí přijímat další úsporná rozpočtová opatření

Pomoc Řecku: nenaplněná očekávání

Pomoc Řecku jako odstrašující nekonečný příběh?

- Výsledky dosavadních pokusů o záchranu Řecka a jeho udržení v eurozóně:
 - kumulativní propad řeckého reálného HDP o více než 20 %
 - vzrůst míry nezaměstnanosti v Řecku na více než 25 %
 - zvýšení řeckého veřejného dluhu na bezmála 190 % HDP
 - rozsáhlé sociální nepokoje v Řecku, stávky, násilné demonstrace a silný odpor k Německu jako hlavnímu zastánci úsporné rozpočtové politiky, připodobňování německé kancléřky Angely Merkelové k Adolfu Hitlerovi
 - makroekonomické rozdíly mezi Řeckem a ekonomicky zdravějšími členy eurozóny (Německem, Rakouskem, Finskem) se realizací záchranných plánů nezmenšují, ale prohlubují
- Nepřesáhly náklady na odvrácení bankrotu Řecka a jeho udržení v eurozóně únosnou mez?
- Nebylo by lepší umožnit odchod Řecka z měnové unie?
- Je dosavadní cesta řešení dluhové krize v Řecku tím nejlepším příspěvkem k prohlubování evropské integrace?
- Je dosavadní cesta řešení dluhové krize v Řecku vhodným odrazovým můstkem k uvažovanému vytváření bankovní, fiskální a politické unie v EU, respektive k navrhované federalizaci eurozóny?

Dominový efekt a strach ze záchrany

Záchranné plány pro Řecko

- předpoklad – zabránění šíření paniky na finančních trzích, zvýšení výnosů dluhopisů dalších ekonomicky slabších států eurozóny na neudržitelnou úroveň a šíření dluhové krize do dalších zemí měnové unie
- tento předpoklad se nenaplnil – v několika dalších zemích eurozóny se výnosy státních dluhopisů postupně zvýšily na úroveň, kterou tyto státy nebyly schopny splácet, a proto musely přijmout finanční pomoc

Záchranný plán pro Irsko

- schválen v listopadu 2010
- finanční pomoc formou úvěrů z Evropského nástroje finanční stability a od Mezinárodního měnového fondu a bilaterálních půjček od Velké Británie, Švédska a Dánska v celkovém objemu 85 mld. eur
- prodloužen termín pro snížení rozpočtového deficitu Irska pod 3 % HDP z roku 2014 na rok 2015
- závazek irské vlády provést rozsáhlá úsporná rozpočtová opatření

Záchranný plán pro Portugalsko

- schválen v květnu 2011
- finanční pomoc formou úvěrů z Evropského nástroje finanční stability a od Mezinárodního měnového fondu v celkovém objemu 78 mld. eur
- závazek portugalské vlády provést rozsáhlá úsporná rozpočtová opatření

Dominový efekt a strach ze záchrany

Záchranné plány pro Irsko a Portugalsko

- podobně jako v případě Řecka také realizace rozsáhlých programů fiskální konsolidace v Irsku a Portugalsku zhoršila vývoj reálného HDP v těchto zemích → náprava stavu jejich veřejných financí (rozpočtový deficit a veřejný dluh) je pomalejší, než se původně předpokládalo
- postupně se zhoršovaly prognózy vývoje veřejných financí a reálného HDP Irska a Portugalska
- Irsko
 - zhoršení předpovědí vývoje reálného HDP a veřejného dluhu na období 2012-2013
 - míra nezaměstnanosti
 - v roce 2011 – přes 14 %
 - v září 2012 – 15,1 %
- Portugalsko
 - zhoršení předpovědí vývoje reálného HDP, salda veřejných rozpočtů a veřejného dluhu na období 2012-2013
 - míra nezaměstnanosti
 - v roce 2011 – téměř 13 %
 - v září 2012 – 15,7 %

Dominový efekt a strach ze záchrany

Tabulka 6 – Růst reálného HDP Irska (v %), vývoj prognóz a skutečnost

	2010	2011	2012	2013
Prognóza EK – podzim 2010	-0,2	0,9	1,9	:
Prognóza EK – jaro 2011	:	0,6	1,9	:
Prognóza EK – podzim 2011	:	1,1	1,1	2,3
Prognóza EK – jaro 2012	:	:	0,5	1,9
Prognóza EK – podzim 2012	:	:	0,4	1,1
Skutečnost	-0,8	1,4	:	:

Tabulka 7 – Rozpočtové saldo Irska (v % HDP), vývoj prognóz a skutečnost

	2010	2011	2012	2013
Prognóza EK – podzim 2010	-32,3	-10,3	-9,1	:
Prognóza EK – jaro 2011	:	-10,5	-8,8	:
Prognóza EK – podzim 2011	:	-10,3	-8,6	-7,8
Prognóza EK – jaro 2012	:	:	-8,3	-7,5
Prognóza EK – podzim 2012	:	:	-8,4	-7,5
Skutečnost	-30,9	-13,4	:	:

Dominový efekt a strach ze záchrany

Tabulka 8 – Veřejný dluh Irska (v % HDP), vývoj prognóz a skutečnost

	2010	2011	2012	2013
Prognóza EK – podzim 2010	97,4	107,0	114,3	:
Prognóza EK – jaro 2011	:	112,0	117,9	:
Prognóza EK – podzim 2011	:	108,1	117,5	121,1
Prognóza EK – jaro 2012	:	:	116,1	120,2
Prognóza EK – podzim 2012	:	:	117,6	122,5
Skutečnost	92,2	106,4	:	:

Tabulka 9 – Růst reálného HDP Portugalska (v %), vývoj prognóz a skutečnost

	2010	2011	2012	2013
Prognóza EK – podzim 2010	1,3	-1,0	0,8	:
Prognóza EK – jaro 2011	:	-2,2	-1,8	:
Prognóza EK – podzim 2011	:	-1,9	-3,0	1,1
Prognóza EK – jaro 2012	:	:	-3,3	0,3
Prognóza EK – podzim 2012	:	:	-3,0	-1,0
Skutečnost	1,4	-1,7	:	:

Dominový efekt a strach ze záchrany

Tabulka 10 – Rozpočtové saldo Portugalska (v % HDP), vývoj prognóz a skutečnost

	2010	2011	2012	2013
Prognóza EK – podzim 2010	-7,3	-4,9	-5,1	:
Prognóza EK – jaro 2011	:	-5,9	-4,5	:
Prognóza EK – podzim 2011	:	-5,8	-4,5	-3,2
Prognóza EK – jaro 2012	:	:	-4,7	-3,1
Prognóza EK – podzim 2012	:	:	-5,0	-4,5
Skutečnost	-9,8	-4,4	:	:

Tabulka 11 – Veřejný dluh Portugalska (v % HDP), vývoj prognóz a skutečnost

	2010	2011	2012	2013
Prognóza EK – podzim 2010	82,8	88,8	92,4	:
Prognóza EK – jaro 2011	:	101,7	107,4	:
Prognóza EK – podzim 2011	:	101,6	111,0	112,1
Prognóza EK – jaro 2012	:	:	113,9	117,1
Prognóza EK – podzim 2012	:	:	119,1	123,5
Skutečnost	93,5	108,1	:	:

Dominový efekt a strach ze záchrany

Španělsko, Kypr, Slovinsko – další země v ohrožení

- finanční pomoc prozatím nečerpají, ale buď o ni požádaly, nebo jsou k žádosti o ni blízko
- vývoj reálného HDP
 - v roce 2011 – stagnace (růst reálného HDP v blízkosti nuly)
 - 2012-2013 – pokles reálného HDP
- veřejné rozpočty
 - 2010-2011 – vysoké rozpočtové schodky
 - 2012-2013 – pokles rozpočtových schodků, avšak nedostatečný – podle prognóz budou stále významně překračovat referenční hranici 3 % HDP
- veřejný dluh
 - 2010-2013 – výrazný nárůst veřejného dluhu, ve Španělsku a na Kypru na více než 90 % HDP
- Španělsko se navíc potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti
 - v září 2012 – 25,8 %
- několikrát čelily zvýšení výnosů svých státních dluhopisů na neudržitelné úrovni, avšak prozatím vždy jen krátkodobě, pokaždé se podařilo vrátit tyto výnosy na nižší hladiny

Dominový efekt a strach ze záchrany

Tabulka 12 – Makroekonomický vývoj Španělska, Kypru a Slovinska

*) prognóza Evropské komise

		2010	2011	2012*)	2013*)
Španělsko	růst reálného HDP (v %)	-0,3	0,4	-1,4	-1,4
	rozpočtové saldo (v % HDP)	-9,7	-9,4	-8,0	-6,0
	veřejný dluh (v % HDP)	61,5	69,3	86,1	92,7
Kypr	růst reálného HDP (v %)	1,3	0,5	-2,3	-1,7
	rozpočtové saldo (v % HDP)	-5,3	-6,3	-5,3	-5,7
	veřejný dluh (v % HDP)	61,3	71,1	89,7	96,7
Slovinsko	růst reálného HDP (v %)	1,2	0,6	-2,3	-1,6
	rozpočtové saldo (v % HDP)	-5,7	-6,4	-4,4	-3,9
	veřejný dluh (v % HDP)	38,6	46,9	54,0	59,0

Dominový efekt a strach ze záchrany

Španělsko, Kypr, Slovinsko – další země v ohrožení

- pokud to bude možné, chtějí se vyhnout aktivaci a čerpání finanční pomoci
- raději se prozatím snaží svou obtížnou fiskální situaci řešit rozsáhlými úspornými rozpočtovými opatřeními bez přijímání záchranných úvěrů
- léto 2012 – Kypr požádal o finanční pomoc, avšak jednání o spuštění úvěrové linky ze záchranných mechanismů eurozóny prozatím odkládá a hledá jiné řešení své situace a jiné finanční zdroje
- Slovinsko se také do přijetí záchranného plánu nehrne
- *„Probíhají zde diskuse o tom, zda budeme, či nebudeme potřebovat pomoc. Naší strategií je podívat se na celý balík potřebných reforem. Domníváme se, že pokud to provedeme, tak žádnou záchranu potřebovat nebudeme.“*

Janez Sustersic, slovinský ministr financí, při zahájení fungování Evropského mechanismu stability, říjen 2012

Dominový efekt a strach ze záchrany

Španělsko, Kypr, Slovinsko – další země v ohrožení

- Španělsko se rovněž přijetí finanční pomoci vyhýbá, mj. kvůli obavám z příliš tvrdých podmínek Německa při poskytování pomoci
- *„Pokud to bude nezbytné, požádáme o finanční pomoc. Španělská vláda neříká, že to udělá, učinila by to ale ve chvíli, kdy uzná, že je to absolutně nezbytné.“*
Pascual Navarro, španělský velvyslanec v České republice, říjen 2012
- *„Německé postoje přesvědčily Španělsko, že by v nepříliš vzdálené budoucnosti mohlo skončit ve stejné pozici jako Řecko, Portugalsko a Irsko. Odstřižnuté od finančních trhů a s velmi tvrdým programem rozpočtových úprav.“*
diplomat obeznámený se situací, říjen 2012
- Německo se chce pomoci Španělsku také vyhnout
- *„Španělsko dělá veškeré kroky k překonání finančních problémů a pomoc nepotřebuje.“*
Wolfgang Schäuble, německý ministr financí, 2012

Dominový efekt a strach ze záchrany

Pomoc Řecku, Irsku a Portugalsku jako odstrašující příklad?

- Z postojů Kypru, Slovinska i Španělska je zřejmé, že záchranné programy pro Řecko, Irsko a Portugalsko, jejich podmínky a makroekonomické důsledky se staly pro země eurozóny odstrašujícím příkladem
- Každý stát se bude zřejmě snažit vyhnout přijetí finanční pomoci spojené s výrazným omezením jeho fiskální suverenity, jak jen to bude možné
- Státy jsou si vědomy, že přijetí finanční pomoci podmíněné rozsáhlými úspornými rozpočtovými opatřeními má velmi negativní dopad na ekonomický růst a zaměstnanost, což může ve svém důsledku ztěžovat proces fiskální konsolidace, zpomalovat snižování rozpočtového deficitu i veřejného dluhu
- Záchranné programy pro země eurozóny postižené dluhovou krizí
 - spíše dále prohlubují již existující makroekonomické rozdíly mezi členy měnové unie, zejména mezi ekonomicky nejproblémovějšími státy a hospodářsky relativně stabilními zeměmi (Německem, Rakouskem, Finskem)
 - vnášejí další turbulence do eurozóny namísto jejich řešení

Dominový efekt a strach ze záchrany

Tabulka 13 – Makroekonomický vývoj Německa, Rakouska a Finska

*) prognóza Evropské komise

		2010	2011	2012*)	2013*)
Německo	růst reálného HDP (v %)	4,2	3,0	0,8	0,8
	rozpočtové saldo (v % HDP)	-4,1	-0,8	-0,2	-0,2
	veřejný dluh (v % HDP)	82,5	80,5	81,7	80,8
Rakousko	růst reálného HDP (v %)	2,1	2,7	0,8	0,9
	rozpočtové saldo (v % HDP)	-4,5	-2,5	-3,2	-2,7
	veřejný dluh (v % HDP)	72,0	72,4	74,6	75,9
Finsko	růst reálného HDP (v %)	3,3	2,7	0,1	0,8
	rozpočtové saldo (v % HDP)	-2,5	-0,6	-1,8	-1,2
	veřejný dluh (v % HDP)	48,6	49,0	53,1	54,7

Dominový efekt a strach ze záchrany

Pomoc Řecku, Irsku a Portugalsku jako odstrašující příklad?

- Je zvolené aranžmá řešení akutních dluhových problémů některých členů měnové unie, spočívající v přijetí úvěrů ze záchranných mechanismů eurozóny a od Mezinárodního měnového fondu, ve výrazném omezení fiskální suverenity daných členských zemí a v realizaci fiskálních konsolidačních programů požadovaných věřiteli, příspěvkem k větší jednotě eurozóny, anebo spíše k jejímu rozvrácení?
- Nebylo by méně nákladné umožnit odchod nejproblémovějších zemí z měnové unie?
- Vytváří neochota členských zemí přijímat záchranné programy při znalosti jejich důsledků a neochota členů eurozóny vzdávat se své fiskální suverenity kýžený prostor pro postup k bankovní, fiskální a politické unii v EU?
- Ukazuje neochota členských zemí přijímat záchranné programy při znalosti jejich důsledků a neochota členů eurozóny vzdávat se své fiskální suverenity na neuskutečnitelnost vizí o federalizaci eurozóny?

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Opatření k udržení všech členů v eurozóně

- opatření zaměřená na řešení akutních problémů zemí zasažených dluhovou krizí
- dlouhodobě orientované kroky a iniciativy ke zlepšení institucionálního rámce eurozóny a k prevenci podobných krizí v budoucnosti

Opatření k řešení akutních problémů některých zemí eurozóny

- záchranné mechanismy eurozóny k poskytování úvěrů předluženým členským zemím
 - dočasný – Evropský nástroj finanční stability (od roku 2010)
 - stálý – Evropský mechanismus stability (od října 2012)
 - právně zakotven novelizací článku 136 Smlouvy o fungování Evropské unie
- problém účinnosti pomoci ze záchranných mechanismů eurozóny
 - finanční prostředky těchto mechanismů jsou limitovány → finanční prostředky mohou být vyčerpány → přispěvatelé již do těchto mechanismů nebudou chtít další prostředky vložit → nebude moci být poskytována další finanční pomoc zemím v problémech → může být zmařena i pomoc předchozí

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Opatření k řešení akutních problémů některých zemí eurozóny

- Německo jako největší přispěvatel do záchranných mechanismů eurozóny se vehementně brání pokusům o bezbřehé navyšování jejich finanční kapacity
- únor 2012 – Německo při schvalování druhé finanční pomoci Řecku odmítalo zvýšit prostředky tehdy připravovaného Evropského mechanismu stability nad rámec 500 mld. eur
- v Německu byla podána žaloba u ústavního soudu proti zřízení Evropského mechanismu stability
- září 2012 – německý ústavní soud zřízení Evropského mechanismu stability (ESM) a německou účast v něm povolil, avšak za podmínky, že
 - z celkové kapacity ESM 700 mld. eur německý příspěvek nepřesáhne dohodnutou úroveň 190 mld. eur
 - kdyby vyvstala nutnost navýšit celkovou kapacitu ESM nad 700 mld. eur, lze německý příspěvek nad rámec 190 mld. eur zvýšit pouze na základě souhlasu německého parlamentu
- německý ústavní soud tak – jako již několikrát v minulosti – svým rozhodnutím potvrdil, že nepovažuje za vhodné, aby byly pravomoci německého parlamentu obětovány zrychlení nebo prohloubení evropského integračního procesu

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Opatření k řešení akutních problémů některých zemí eurozóny

- nákupy státních dluhopisů zemí zasažených dluhovou krizí na sekundárním trhu Evropskou centrální bankou (opatření oznámeno v září 2012, zatím se nerealizovalo)
 - měly by pomoci snížit výnosy dotyčných dluhopisů a usnadnit tak financování veřejného dluhu krizí zasažených států
- s nákupy státních dluhopisů Evropskou centrální bankou zásadně nesouhlasí Německo
- *„Nákupy státních dluhopisů, k nimž se chystá Evropská centrální banka, nejsou trvalým řešením krize. Prioritou zůstává prosazení strukturálních reforem... Je nanejvýš důležité, aby k nynějšímu dočasnému nákupu dluhopisů byly připojeny i podmínky a pro jednotlivé země co nejdříve stanoveno přesné znění těchto podmínek.“*

Philipp Rösler, německý ministr hospodářství, září 2012

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Opatření k řešení akutních problémů některých zemí eurozóny

- podmínky byly k plánu Evropské centrální banky na odkup státních dluhopisů na sekundárním trhu nakonec přidány
 - země, která požádá o odkup státních dluhopisů Evropskou centrální bankou, bude muset přijmout pomoc z Evropského nástroje finanční stability nebo Evropského mechanismu stability
- *„Intervence na dluhopisovém trhu jsou efektivní cestou k zastavení scénářů, které hrozí cenové stabilitě v eurozóně. Evropská centrální banka je připravena je spustit ihned, ale návazně na jasné podmínky pro vlády skrze žádost k Evropskému nástroji finanční stability nebo Evropskému mechanismu stability. Intervence jsou neomezené, ale jasně říkám, že podmíněné. Odchod z nich vede přes naplnění jejich cíle, nebo v případě neplnění podmínek programu vládou... Připomínám, že Evropská centrální banka se nemůže uchýlit k přímému financování a nemůže nahrazovat to, co členské státy eurozóny učinit měly a neučinily. To je pravdou pro Irsko, to je pravdou pro každý další případ... Je příliš snadné si myslet, že Evropská centrální banka může nahradit laxnost vlád, přijít a začít tisknout peníze. To se nikdy nestane.“*

Mario Draghi, prezident Evropské centrální banky, říjen 2012

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Opatření k řešení akutních problémů některých zemí eurozóny

- Jak může Evropský mechanismus stability přispět k řešení eurokrize při neochotě Německa navyšovat objem poskytované finanční pomoci a při neochotě problémových států eurozóny tuto pomoc čerpat, aby nebyla striktně omezena jejich fiskální suverenita a aby nečelily tak nepříznivým makroekonomickým důsledkům jako již zachraňované Řecko, Irsko a Portugalsko?
- Jsou členské státy eurozóny schopny prohloubit svou integraci ve fiskální oblasti a směřovat k uvažované fiskální unii, když silnější členské státy už nechtějí záchranné programy příliš financovat, slabší státy už nechtějí finanční pomoc raději přijímat a žádné členské státy nechtějí přijít o svou fiskální suverenitu?
- Nakolik bude využíváno opatření Evropské centrální banky spočívající v odkupu státních dluhopisů problémových zemí, když je navázáno na jejich povinnost požádat o pomoc ze záchranných mechanismů eurozóny?

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Opatření ke zlepšení institucionálního rámce eurozóny a prevenci krizí

- six pack – šest legislativních opatření – zpřísnění rozpočtového dohledu v eurozóně, zavedení makroekonomického dohledu v EU
 - novelizace dvou nařízení, která tvoří preventivní a nápravnou část Paktu stability a růstu jako nástroje rozpočtového dohledu
 - nařízení k posílení rozpočtového dohledu v eurozóně
 - směrnice zpřísnující požadavky na rozpočtové rámce členských států EU
 - nařízení zavádějící makroekonomický dohled v EU
 - nařízení k posílení makroekonomického dohledu v eurozóně
 - vstoupil v účinnost v prosinci 2011
- two pack – návrhy dvou nařízení
 - zpřísnění dohledu nad zeměmi čerpajícími finanční pomoc ze záchranných mechanismů eurozóny
 - zpřísnění pravidel pro státy nacházející se v proceduře při nadměrném schodku
 - ve fázi schvalování

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Opatření ke zlepšení institucionálního rámce eurozóny a prevenci krizí

- Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii
 - podepsána 25 z 27 členských států EU (výjimkou Velká Británie a Česká republika) v březnu 2012
 - potvrzuje a rozšiřuje předchozí již přijaté přísnější závazky pro členy EU a eurozóny v oblasti rozpočtového dohledu
 - nutnost udržovat vyrovnané nebo přebytkové veřejné rozpočty, tj. povinnost mít strukturální rozpočtové deficity nižší než 0,5 % HDP
 - země s veřejným dluhem výrazně nižším než 60 % HDP a s nízkými riziky pro dlouhodobou udržitelnost veřejných financí mohou mít strukturální rozpočtové deficity nižší než 1 % HDP
 - povinnost členů EU zavést výše uvedená rozpočtová pravidla do svého národního práva, nejlépe formou ústavního zákona
 - ratifikace smlouvy ze strany členské země je podmínkou pro to, aby tato členská země mohla čerpat finanční pomoc z Evropského mechanismu stability
- ve fázi ratifikace

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Opatření ke zlepšení institucionálního rámce eurozóny a prevenci krizí

- cíl – zpřísnit pravidla ve fiskální oblasti pro členské státy měnové unie, zvýšit vynutitelnost těchto pravidel, posílit rozpočtový dohled nad zeměmi eurozóny, a tak celkově zlepšit jejich rozpočtovou kázeň
- stěžejní kompetence ve fiskální oblasti a konečná rozhodnutí o veřejných rozpočtech však nadále zůstávají v rukou členských států
 - Mohou tato opatření vést k deklarovaným cílům?
- Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii
 - byla vydávána za přelomový dokument řešící podstatu eurokrize
 - jedna z nejproblémovějších zemí eurozóny – Španělsko – již několik dnů po podpisu této smlouvy oznámila, že její podmínky nebude schopna dodržet
 - nenaplnily se předpoklady o rychlé ratifikaci této smlouvy
 - aby smlouva vstoupila v platnost, musí ji ratifikovat alespoň 12 členů eurozóny
 - dosud ji ratifikovalo pouze 8 zemí eurozóny (Německo, Rakousko, Itálie, Španělsko, Portugalsko, Řecko, Kypr, Slovinsko)
 - nejvíce váhavý postoj při ratifikaci prozatím zaujímá Francie

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Iniciativy k federalizaci eurozóny

- červen 2012 – iniciativa Evropské rady k vytvoření bankovní unie, posléze fiskální unie a nakonec politické unie mezi členy eurozóny → federalizace eurozóny
- výrazný skok dopředu v prohlubování evropské integrace
- zastánci – federalizace umožní řešit důsledky makroekonomických rozdílů a nerovnováh mezi členy eurozóny, které jsou podstatou eurokrize
- odpůrci – federalizace jde proti vůli většiny občanů členských států, je to příliš nákladný způsob řešení eurokrize, lepší by bylo vystoupení nejproblémovějších států z eurozóny
- problém úvah o federalizaci eurozóny – přicházejí v době, kdy
 - existují neshody a pnutí při projednávání a schvalování i podstatně méně radikálních kroků prohlubujících integraci v rámci eurozóny
 - ekonomické rozdíly mezi členskými zeměmi se spíše prohlubují, než aby se zmenšovaly
 - ekonomicky silnější a zdravější státy eurozóny jsou čím dál tím méně ochotny financovat záchranné programy pro slabší členy
 - problémové státy se přijímání záchranných úvěrů brání, protože se obávají jejich podmínek a makroekonomických důsledků
 - členské země eurozóny si začaly více cenit své fiskální suverenity

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Iniciativy k federalizaci eurozóny

- zavedení bankovní, fiskální a politické unie není jednoduše technicky proveditelný ani bezproblémově politicky průchodný krok
- skutečná fiskální unie znamená sjednocení fiskální politiky členských států, sjednocení jejich daňových systémů a do značné míry i daňových sazeb, existenci dostatečně silného společného či federálního rozpočtu, do něhož se odvádějí společné či federální daně a z něhož se platí společné či federální výdaje
- současný společný rozpočet EU tuto definici nenaplnuje, protože jeho objem tvoří pouze 1 % HDP EU a struktura jeho příjmů a výdajů je velmi neobvyklá a selektivní
- skutečná fiskální unie vyžaduje existenci společného ministerstva financí pro členské státy, které by bylo protiváhou již existující společné centrální banky v oblasti měnové politiky → krok ve směru politické integrace
- vznik fiskální unie by přinesl tlak na značnou míru sjednocení sociálních systémů a sociální politiky členských států, protože mezi rozpočtové příjmy náleží také sociální a zdravotní pojištění a zároveň k největším výdajovým položkám veřejných rozpočtů patří sociální a zdravotní výdaje
- vznik fiskální unie může přinést i požadavky na určitou harmonizaci struktury orgánů státní správy v členských zemích a na určité vyrovnávání rozdílů mezi platy ve veřejném sektoru jednotlivých států, s obtížně předvídatelnými důsledky pro následný vývoj mezd v soukromém sektoru

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Iniciativy k federalizaci eurozóny

- není jisté, nakolik jsou návrhy na vytvoření bankovní, fiskální a politické unie v souladu
 - s vůlí vlád členských zemí eurozóny
 - s většinovým názorem jejich voličů
- jednání Evropské rady v říjnu 2012
 - byl prodloužen harmonogram vytváření bankovní unie, původní představa, že by bankovní unie mohla začít fungovat již od 1. 1. 2013, byla opuštěna
 - německá kancléřka Angela Merkelová navrhla, aby EU mohla vetovat návrhy rozpočtů jednotlivých členských zemí, pokud nesplní kritéria daná Smlouvou o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii, zároveň však přiznala, že pro její návrh neexistuje široká politická shoda

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Federalizace, nebo rozpad eurozóny?

- v současné době by možná bylo schůdnější a méně nákladné, kdyby namísto křečovitých snah o federalizaci eurozóny bylo umožněno nejproblémovějším zemím opustit měnovou unii
- řada ekonomů a investorů poukazuje na to, že současná cesta řešení eurokrize nemusí být nejvhodnější
- někteří dokonce upozorňují, že taková politika může vést až k vystoupení nejsilnější ekonomiky eurozóny poskytující největší díl záchranných úvěrů – Německa – z měnové unie → to by pravděpodobně vedlo k úplnému rozpadu eurozóny
- *„Ekonomické problémy, které vzniknou z toho, že Řecko v měnové unii zůstane, jsou jednoduše neřešitelné... Politici se stále domnívají, že existuje primát politiky nad ekonomickými zákony. To je iluze. Trvale vítězí vždy ekonomické zákony. Dnešní šlamastyka je výsledkem politiky, která věřila, že je možné porušovat ekonomické zákony... Nejlepší pro Řecko i pro zbytek eurozóny by byl odchod Řecka z měnové unie, aby mohlo devalvovat svou měnu a stát se znovu konkurenceschopným... Řecko vystoupí z eurozóny a kancléřka Merkelová nebude mít pravdu – vsadím se s ní.“*

Hans-Werner Sinn, prezident ekonomického institutu Ifo,
Welt am Sonntag, říjen 2012

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Federalizace, nebo rozpad eurozóny?

- *„Krise eura ohrožuje konkurenceschopnost Evropy a její soudržnost a zlikvidovala motivy, na kterých vznik celé Evropské unie stál. Přitažlivá myšlenka rovných států, které jdou za společným cílem, je pryč či přinejmenším velmi ohrožena, v uskupení převážila rozdílnost mezi zeměmi. A současný stav dostali na starost investoři a věřitelé... Řecko je epicentrem krize. Je pod tlakem zkrocení rozpočtového schodku a deregulace a privatizace ekonomiky, německá kancléřka Angela Merkelová svou návštěvou Řecka signalizovala snahu jej udržet v eurozóně, další a další škrty ale přicházejí do prostředí vnitřního rozkolu v řecké politice, hluboké recese, růstu nezaměstnanosti nad 25 % a masivních pouličních protestů... Řecký úděl rozvinul krizi humanitární, což bychom měli rozpoznat a přijmout. Nedoceňujeme závažnost a hloubku řecké krize... Německo jako ekonomický lídr Evropy musí buď převzít větší díl odpovědnosti, nebo eurozónu opustit.“*

George Soros, investor, listopad 2012

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Federalizace, nebo rozpad eurozóny?

- *„Peníze z našich daní nejdou na dobro Řecka, ale jeho věřitelů. To je vidět už z toho, že peníze jdou na účet, ke kterému nemá Řecko přístup. Podle mého názoru si ale věřitelé žádnou podporu od nás, daňových poplatníků nezaslouží... Je paradoxní, že Německo začíná být ze všech stran nenáviděno, byť neseme obrovskou platební zátěž, abychom stabilizovali zisky finančního sektoru.“*

Stefan Homburg, profesor veřejných financí na Leibnizově univerzitě v Hannoveru, Focus-Online, listopad 2012

- *„Klíč k řešení mají v Řecku. Je iluzorní chtít po suverénním státu, aby se dal reformovat zvenčí proti své vůli... Řecký státní bankrot by byl politicky korektní a méně nebezpečný než nekonečné pokračování v takzvané záchranné politice... Pro Španělsko a Itálii, ale také pro Irsko, Portugalsko, Maltu, Kypr a jiné platí totéž co pro Řecko. Můžete si pomoci jen sami. Neopodstatněná finanční podpora oslabuje motivaci k pomoci sobě samému. Tím se dominovému efektu nezabrání, ale naopak přispěje.“*

Stefan Homburg, profesor veřejných financí na Leibnizově univerzitě v Hannoveru, Focus-Online, listopad 2012

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Federalizace, nebo rozpad eurozóny?

- *„Při zavádění eura jsme byli ujišťováni, že finanční pomoci jsou vyloučeny stejně jako státní financování přes Evropskou centrální banku. Oba sliby se pak ukázaly být lží... Z dlouhodobého hlediska by bylo setrvání u eura dražší než odstoupení od něj, jelikož bychom nadále dobré peníze vyhazovali na špatnou věc. Kromě toho, odstoupením od eura náklady nevznikají – ty již vznikly, a při odstoupení by se pouze objevily na stole. Politici ale na stole náklady vidět nechtějí, protože se bojí hněvu občanů. Problémy se tak snaží pokud možno co nejdéle držet pod pokličkou a nás balamutit, že Fiskálním paktem se to vyřeší. Je přitom zřejmé, že Fiskální pakt funguje stejně tak málo jako dvacet let starý Pakt stability a růstu, jenž je neustále porušován.“*

Stefan Homburg, profesor veřejných financí na Leibnizově univerzitě v Hannoveru, Focus-Online, listopad 2012

Federalizace eurozóny: reálný, či nedostižný cíl?

Federalizace, nebo rozpad eurozóny?

- *„Euro Evropu nesjednocuje, ono ji rozděluje. Dříve bývaly hákové kříže v Athénách či v Římě nebo karikatury spolkové kancléřky s hitlerovským knírkem nemyslitelné. A naopak, my Němci jsme Středomoří milovali. Nyní ale roste vzájemná zášť. A to je znepokojující, neboť vnitroeurospké konflikty a války měly již nejménou ekonomické příčiny. Abychom se takovým nebezpečím vyhnuli, měli bychom nyní eurozónu rozpustit. Ocitli bychom se pak tam, kde jsme byli před deseti lety, kdy bylo politické klima v Evropě mnohem příznivější. Rezignací na příliš ambiciózní cíl společné měny bychom tak mohli opět Evropskou unii stabilizovat.“*

Stefan Homburg, profesor veřejných financí na Leibnizově univerzitě v Hannoveru, Focus-Online, listopad 2012

- Teprve uvidíme, v jaký scénář nakonec eurokrize vyústí, jestli se podaří eurozónu zachovat, za jakých podmínek a v jaké podobě, jestli ji nakonec některé země opustí, nebo jestli se zcela rozpadne
- Všechny scénáře vyústění eurokrize však budou mít své náklady, které v určité míře ponese i Česká republika, přestože není členem eurozóny

Děkuji za pozornost